

اختیارات مدیران شرکتهای دولتی در اجرای بودجه

منوچهر انوری زاده نایینی (۱) (قسمت چهارم)

در قسمت گذشته به طبقه بندی معاملات شرکت های دولتی، انجام مناقصه در معاملات عمده و روش های آن و اختیارات مربوط به تشخیص و نحوه انجام معاملات عمده اشاره شد. در این شماره که بخش پایانی این سلسله مطالب می باشد مباحث مزایده در معاملات عمده، ترک تشریفات مناقصه و مزایده، انعقاد قرارداد، تحویل مورد معامله و اختیارات و مسئولیت های مدیران درج می شود.

ب- مزایده در معاملات عمده

به موجب بند (د) ماده ۲۱ آیین نامه معاملات شرکت برق منطقه ای تهران مزایده در معاملات عمده با انتشار آگهی مزایده به عمل می آید و کلیه شرایط مناقصه، ترکیب و ترتیب تشکیل کمیسیون مناقصه در صورتی که با عمل مزایده منطبق باشد در مورد مزایده نیز لازم الاجرا می باشد. لذا بنا به مراتب فوق اختیارات و مسئولیت های مدیران در انجام مناقصه، در مورد مزایده نیز جاری می باشد.

ج - ترک تشریفات مناقصه و مزایده

به موجب تبصره ۴ ماده ۵ و تبصره بند (د) ماده ۲۱ آیین نامه معاملات شرکت برق منطقه ای تهران منطبق با ماده ۸۳ قانون محاسبات عمومی، در مواردی که انجام مناقصه یا مزایده براساس گزارش توجیهی دستگاه اجرایی مربوط (شرکت) به تشخیص یک هیأت سه نفره مرکب از مدیر عامل و ذی حساب و یک نفر به انتخاب مجمع (ماده ۸۴ ق.م.ع) میسر یا به مصلحت نباشد، هیأت مذکور با رعایت صرفه و صلاح شرکت نحوه انجام این گونه معاملات را با رعایت مقررات مربوط در هر مورد یا به طور کلی برای یک نوع کالا یا خدمت تعیین و اعلام خواهد نمود. هیأت مذکور در هر مورد بنا به دعوت مدیر عامل تشکیل و با حضور هر سه نفر اعضای مربوط رسمیت پیدا می کند. کلیه اعضا مکلف به حضور در جلسات و ابراز نظر خود نسبت به گزارش توجیهی مربوط در مورد تقاضای ترک مناقصه یا مزایده و همچنین نحوه انجام معامله مورد نظر هستند. تصمیمات این هیأت با اکثریت آرا معتبر خواهد بود (موضوع ماده ۸۵ ق.م.ع).

ترکیب حدود اختیارات هیأت ترک مناقصه یا مزایده به شرح جدول زیر می باشد:

مدیر عامل، ذی حساب، یک نفر به انتخاب مجمع			ترکیب هیأت
-	-	-	
-	-	-	
-	-	-	
() ()			
()			

* توضیحات در مورد بند (ط) تبصره ۲۲ قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران:
۱- به موجب تبصره مذکور معاملات خارجی کلیه دستگاه های مشمول بند (د) از جمله معاملات شرکتهای دولتی که دارای ارزش بیش از یک میلیون دلار باشد صرفاً از طریق مناقصه محدود یا آگهی مناقصه داخلی و خارجی اجازه داده شده است.

۲- این تبصره تا پایان برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۷۸-۱۳۷۴) لازم الاجرا می باشد و چنانچه طی دوران برنامه به موجب قانون تغییر نکند یا اجرای آن تمدید نشود در پایان برنامه ملغی می باشد.

۳- تبصره مذکور اختیارات هیأت سه نفری موضوع ماده ۸۳ قانون محاسبات عمومی را از نقطه نظر نصاب مذکور در اصلاحیه ماده ۸۷ قانون مذکور برای معاملات خارجی تا سقف یک میلیون دلار محدود نموده است. بدیهی است در خصوص اینگونه معاملات نصابهای مقرر در اصلاحیه مواد ۸۶ و ۸۷ قانون محاسبات عمومی براساس هم ارز ریالی مبلغ معامله یا قرارداد محاسبه و براساس آن در مراجع و مقامات مذکور در بندهای ذیل ماده ۸۶ ق.م.ع و عندالزوم تایید شورای اقتصاد مطرح می شود.

۴- قسمت آخر بند (ط) تبصره ۲۲ قانون مذکور مبنی بر این است که در موارد استثنایی که انجام معاملات خارجی از طریق مناقصه محدود یا انتشار آگهی داخلی و خارجی به صرفه و صلاح نباشد، ضروری است موارد استثنا قبلاً

به تصویب شورای اقتصاد برسد. بدیهی است تصویب موارد استثنای توسط شورای اقتصاد جایگزین الزامات مذکور در مواد ۸۶ و ۸۷ ق.م.ع از جمله لزوم تأیید نهایی شورای اقتصاد موضوع ماده ۸۷ ق.م.ع نخواهد بود.

۵- معاملات ریالی دستگاههای مورد اشاره در بند (د) تبصره ۲۲ قانون برنامه دوم از جمله معاملات ریالی شرکتهای دولتی کماکان به موجب مقررات و آییننامههای مربوط شامل موارد مذکور در مواد ۸۲ الی ۸۸ ق.م.ع قابل اجرا بوده و تغییر نکرده است.

۶- انعقاد قرارداد

۶-۱- معاملات از محل اعتبارات جاری شرکت

چنانچه تحویل مورد معامله (انجام کار یا تحویل کالا درموارد خرید) پس از ابلاغ کتبی به پیمانکار یا فروشنده حداکثر ۱۵ روز نسبت به پیمانکاران یا فروشنندگان داخلی و ۳۰ روز نسبت به پیمانکاران یا فروشنندگان خارجی میسر نباشد، تنظیم و انعقاد قرارداد ضروری است. در این صورت طبق قرارداد نمونه (تیپ) مصوب هیأت مدیره اقدام خواهد شد. چنانچه شرایط به نحوی باشد که تمام یا قسمتی از آن قرارداد با قرارداد تیپ تطبیق ننماید، ضروری است متن قرارداد به تصویب هیأت مدیره یا کمیته‌ای مرکب از حداقل سه نفر (۱) برسد (موضوع ماده ۱۸ آییننامه معاملات شرکت برق منطقه‌ای تهران). ضمناً به موجب ماده ۱۶ همین آییننامه مواعید مذکور در این بند با تصویب هیأت مدیره تا دو برابر قابل افزایش خواهد بود.

۶-۲- معاملات از محل اعتبارات طرحهای عمرانی (درآمد عمومی)

چنانچه تحویل مورد معامله در مدت حداکثر ۷ روز از تاریخ ابلاغ میسر نباشد (موضوع ماده ۳۰ آییننامه معاملات دولتی)، انعقاد قرارداد ضروری خواهد بود. در موارد پیمانکاری طبق متن پیمان و شرایط عمومی پیمان (موضوع ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه) و در موارد مربوط به مشاوران حسب مورد از قراردادهای همسان (۲) سازمان برنامه و بودجه برای عقد قرارداد با واحد خدمات مشاوره استفاده شود. (۳) در کارهایی که برای انجام خدمات مشاوره آنها استفاده از متن قراردادهای استاندارد شده مهندسان مشاور ممکن نباشد، تصویب و ابلاغ متن، به پیشنهاد دستگاه اجرایی (شرکت) و بررسی دفتر فنی سازمان برنامه و بودجه خواهد بود.

بنابر آنچه گذشت خلاصه اختیارات مدیران در ارتباط با متن قراردادهای و امضای قرارداد به شرح جدول زیر می‌باشد: بدیهی است با توجه به ضابطه مدت تحویل و ذکر کلمه معاملات یا مورد معامله در ماده ۳۰ آییننامه معاملات دولتی و ماده ۱۸ آییننامه معاملات شرکت برق منطقه‌ای تهران، در هر معامله‌ای صرف نظر از مبلغ و یا نحوه انتخاب فروشنده یا انجام دهنده کار، لزوم یا عدم لزوم انعقاد قرارداد صرفاً بستگی به مدت تحویل مورد معامله دارد.

جدول اختیارات مدیران در ارتباط با متن قراردادهای و امضای آن

	()	()	
()			()

/ / - / -

*

جدول نحوه تحویل کالا یا خدمات

	()	

۷- تحویل کالا یا خدمات

با توجه به تطبیق مفاد ماده ۲۰ آیین‌نامه معاملات شرکت برق منطقه‌ای تهران و ماده ۳۲ آیین‌نامه معاملات دولتی، نحوه تحویل کالا یا خدمات در موارد مربوط به طرح‌های عمرانی یا بودجه جاری شرکت به شرح جدول زیر می‌باشد:

در صورت اختلاف نظر بین اعضای کمیسیون تحویل نسبت به نوع و مشخصات کالا یا کار مورد تحویل، هر یک از اعضای کمیسیون نظر خود را در صورت مجلس قید می‌نمایند و ترتیب انجام تحویل مورد معامله توسط مدیر عامل شرکت حسب مورد تعیین خواهد شد (تبصره ۴ ماده ۲۰ آیین‌نامه معاملات شرکت برق منطقه‌ای تهران). ضمن؟ جهت بازرسی فنی یا تطبیق مشخصات کالا یا کار با نمونه یا مشخصات مندرج در اسناد مناقصه و قرارداد، نظریات کارشناس فنی یا مهندس مشاور یا بازرس فنی که طبق نظر هیأت مدیره به نمایندگی شرکت انتخاب شده است قابل قبول خواهد بود (موضوع تبصره ۵ ماده ۲۰ آیین‌نامه معاملات شرکت برق منطقه‌ای تهران).

آنچه تاکنون گذشت اختیارات مدیران در مراحل اجرای بودجه و تا مرحله تحویل کالا یا خدمات مورد معامله بود که طبقاً شامل سه مرحله از مراحل اداری بودجه مورد اشاره در ماده ۵۲ قانون محاسبات عمومی می‌باشد. مراحل بعدی به ترتیب شامل تسجیل و صدور حواله، که از اختیارات و مسئولیت‌های مدیر عامل بوده و پرداخت و منظور نمودن به حساب‌های مربوطه که در مسئولیت ذی‌حساب است، می‌باشد.

با توجه به اینکه درآمد شرکت‌های دولتی به موجب مواد ۱۱ و ۳۹ قانون محاسبات عمومی در قالب دریافت‌های دولت در حساب‌های خزانه‌داری کل متمرکز می‌شود، لذا به منظور امکان استفاده از وجوه مذکور توسط شرکت‌های دولتی در اجرای بودجه مصوب و همچنین واگذاری انواع تنخواه‌گردان از قبیل تنخواه‌گردان حساب‌داری، تنخواه‌گردان رد سپرده (به ترتیب موضوع ماده ۲۶ و تبصره ماده ۴۱ ق.م.ع) حسب مورد از طرف خزانه یا نمایندگی خزانه در استانها، برای انجام پرداخت‌های مربوط، حساب‌های بانکی در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا سایر بانک‌های دولتی که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نمایندگی داشته باشند، افتتاح می‌شود. واریز وجوه به حساب‌های مذکور به موجب ماده ۲۲ ق.م.ع براساس درخواست وجه توسط ذی‌حساب و برداشت از حساب‌های مذکور در مورد شرکت‌های دولتی با امضای مشترک مقامات مذکور در اساسنامه و ذی‌حساب شرکت یا مقام مجاز از طرف او ممکن خواهد بود.*

ماخذ:

- ۱- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۲- قانون برنامه و بودجه
- ۳- قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۴- قانون بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور
- ۵- قانون محاسبات عمومی و آیین‌نامه‌های معاملات دولتی
- ۶- اساسنامه و آیین‌نامه معاملات شرکت برق منطقه‌ای تهران
- ۷- دستورالعملها و بخشنامه‌های سازمان برنامه و بودجه در مورد مشاورین و پیمانکاران

۱- عضو هیأت مدیره و قائم مقام شرکت توزیع نیروی برق جنوب غرب تهران
۲- در ماده ۱۸ آیین‌نامه معاملات شرکت برق منطقه‌ای تهران به ترکیب و نحوه انتخاب کمیته سه نفری اشاره‌ای نشده است. لیکن با توجه به اینکه تصویب متن نمونه قراردادها در صلاحیت هیأت مدیره می‌باشد لذا انتخاب کمیته نیز بایستی به تصویب هیأت مذکور برسد.
۳- قرارداد همسان (تیپ) خدمات مشاوره. قراردادی است که متن و شرح خدمات آن مطابق متون استاندارد سازمان برنامه و بودجه بوده و حق الزحمه مصوب داشته باشد. (موضوع پیوست بخشنامه ۱۰۲-۶۱۱۳۰/۵۴-۳۲۰ مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۱۵ سازمان برنامه و بودجه)
۴- موضوع بند ۶ بخشنامه شماره ۶۸۸۸-۱۰۲-۲۵۷۷/۵۰ مورخ ۱۳۷۵/۶/۲۱ سازمان برنامه و بودجه.